

Minister for udviklingssamarbejdes tale til åbent samråd
om svindel med udviklingsbistand

20.04.2021

Taletid: 10 minutter

TALEPUNKT

Tak for ordet og for samrådsspørgsmålet.

Svindel med den danske udviklingsbistand er helt uacceptabel. Bistanden skal gå til at bekæmpe fattigdom og gøre verden til et bedre, mere sikkert og mindre ulige sted. Ikke gå til svindlere eller korrupte organisationer.

Det er derfor afgørende, at de danske skatteydere kan stole på, at vi gør alt for at undgå tab. Vi har en nul-tolerance politik over for svindel, misbrug og korruption med de danske midler. Vi følger helt konsekvent op når vi får mistanke om misbrug. Vi undersøger til bunds enhver begrundet mistanke om svindel eller anden uregelmæssighed. Opdager vi huller, f.eks. en svag administration, så reagerer vi prompte, følger op og lukker hullerne.

Udenrigsministeriet udmønter udviklingssamarbejdet gennem partnere, der varierer voldsomt i størrelse og kapacitet. Fra verdensomspændende FN-organisationer, til myndigheder i nogen af verdens fattigste lande og helt ud til små lokale NGO'er i konfliktzoner. De spiller alle – store som små - en vigtig rolle i realiseringen af bistandens målsætninger.

Vi bestræber os på at holde styr på hver eneste aftale og hver eneste udbetaling – vores kontrolapparat er omfattende. Men helt at udgå svindel og korruption er næppe realistisk. Risikoen eksisterer. Vi arbejder målrettet på at inddæmme den. Men at den vidt forgrenede danske bistandsindsats også ramler ind i svindlere, snyd og misbrug, er en del af vores daglige virkelighed.

Den aktuelle sag, hvor FN-missionen i New York blev udsat for svindel for 1 million kroner, var udsædvanlig. Der var tale om et tricktyveri, hvor svindlerne anvendte fingerede e-mails, afsenderadresser og underskrifter, så korrespondancen fremstod identisk med den reelle partner.

Det lykkedes svindlerne at få ændret bankoplysningerne på den udbetalingsanmodning, som missionen havde under behandling.

Missionen fulgte vores regler og bad partneren om at bekræfte, at de nye bankoplysningerne var rigtige. Desværre var de fingerede e-mails og falske afsendere kamufleret så godt, at bedrageriet ikke blev opdaget. I god tro udbetalte missionen derfor 1 million kr. til svindlernes konto. Det bliver først klart for ministeriet og for partneren efter nogen tid.

Svindlen blev straks anmeldt til politiet i Østrig, hvor partneren har hovedsæde. Det blev antaget, at partnerens IT-system var blevet hacket, og at gerningsstedet derfor måtte ligge under de østrigske myndigheders ansvarsområde. Den østrigske efterforskning har imidlertid ikke givet nogen videre klarhed over, hvordan svindelen i praksis har fundet sted. Sagen er efterfølgende anmeldt til SØIK.

Vi lever i en stadig mere digital verden, og det gør vores partnere også. Det betyder på den ene side, at vi bedre kan beskytte os mod visse typer af svig, misbrug og menneskelige fejl. Desværre kan egentlige svindlere også i stigende grad benytte digitale metoder. Det giver også nye risici i samarbejdet med partnere i udviklingssamarbejdet.

For at lukke hullet som svindlerne anvendte i den konkrete sag i New York, skal vi kunne afsløre og udelukke de maskerede og falske henvendelser. Vi har sat flere tiltag i gang:

Dels styrker vi behandling af partnernes bankoplysninger ved en overgang til såkaldt to-faktor-verificering.

De fleste kender det fra anvendelse af egen internetbank, hvor man ofte har én personlig kode til at åbne og derudover skal bruge en ny pinkode fra SMS, NemId eller e-mail.

På lignende måde vil vi fremover rette ekstra direkte kontakt til vores partnere via alternativ kommunikation, eksempelvis telefonisk henvendelse og på den måde bekræfte bankoplysningerne.

Dertil et tiltag, der skal styrke sikkerheden ved den digitale kommunikation. Vi har længe benyttet et specielt sikret e-mailsystem, når vi kommunikerer følsomme oplysninger med andre danske myndigheder. Det skal bredes ud, så vi også kan anvende en specielt sikret e-mailkommunikation med alle vores samarbejdspartnere. Det vil ruste os bedre mod denne type email-svindel.

Artiklen i Altinget henviser til 96 sager, som er afsluttet med tab over de seneste 9 år. Der er i alt afsluttet 468 sager i perioden. En lille korrektion til artiklen: Som man kan se på vores hjemmeside så er det aktuelle tab faktisk 14,7 millioner kr. - altså 200.000 kr. højere end angivet i artiklen.

De 96 sager hvor vi ikke har kunnet hente pengene hjem igen, svarer til godt en femtedel af alle de afsluttede sager. Sagerne er en uskøn blanding af forskellige typer af uregelmæssigheder, som er foregået hos vores samarbejdspartnere eller hos deres partnere. De omfatter embedsmisbrug, underslæb, overfakturering eller forfalskede fakturaer, og anden uretmæssig anvendelse af de danske udviklingsmidler.

14,7 millioner kr. - det er mange penge. Det er det også, selvom det skal ses over for de ca. 150 milliarder kr., som Danmark har ydet i udviklingsbistand over samme periode. Men naturligvis ærgrer jeg mig som ansvarlig minister over, at de 14,7 mio. ikke er gået til at bekæmpe fattigdom og skabe muligheder for de mest udsatte mennesker.

Danmarks nul-tolerance over for svindel og misbrug med udviklingsmidlerne indebærer, at vi konsekvent følger sagerne til dørs, når misbrug opdages.

Lad mig understrege: Vi kræver altid, at misbrugte midler tilbagebetales. Der er altid konsekvenser for og sanktioner mod de parter, som er skyldige i eller medvirkende til misbrug og korruption. Sådanne sanktioner kan i sidste ende omfatte politianmeldelse og retslig forfølgelse.

Vi arbejder aktivt med at forebygge misbrug og korruption i forberedelsen af programmer og projekter. Vi dokumenterer meget konkret hvordan vi vil tage hånd om alle de risici, som der er i forbindelse med gennemførelsen af programmet. Det er både risici for ikke at nå de mål, som vi har sat os for – og risici for misbrug af de danske midler.

Henover perioden som artiklen i Altinget omtaler, har vi i indgået over 800 aftaler hvert år med flere tusinder af partnere. Det er både kendte partnere og helt nye partnerskaber.

Inden vi indgår samarbejde med en ny partner, gennemgår vi minutøst, om organisationen har kapacitet til at forvalte de danske midler. Under gennemførelsen af aktiviteterne følger vi op med revisioner, kontroller og ofte med besøg fra både ambassadens og ministeriets medarbejdere.

Danmark prioriterer også støtte til god regeringsførelse i flere de lande, som vi samarbejder med. Er der et behov, kan vi også konkret give bistand til at styrke administrationen hos en partnerorganisation. Det gælder f.eks. vores partnerlande i Afrika. I Tanzania bistår Danmark bl.a. med at forbedre styringen af finanspolitikken, øge gennemsigtigheden i brugen af ressourcerne og skatteindtægterne – tiltag, der direkte medvirker til at styrke administrationen og reducere misbrug af både landets egne penge og midler fra donorer.

Et stærkt våben mod svindel og misbrug er gennemsigtighed. Derfor offentliggør Udenrigsministeriet korruptions- og misbrugssager på hjemmesiden. Det er for at virke afskrækkende på de, der overvejer at svindle med vores midler. Det giver offentligheden mulighed for at følge med i, hvordan vi arbejder for at beskytte danske midler.

Tak for ordet. Jeg ser frem til drøftelsen.